

ଅନୁବାଗ ।

ଶ୍ରୀଧନଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ।



# ଅନୁବାଗ ।

( ପ୍ରଥମ ଭାଗ )

ବଚ୍ଛିତା—ଶ୍ରୀଧନଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ।

ପ୍ରକାଶକ—ଶ୍ରୀକେଶରଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ।

ଉତ୍କଳବଜାର, ଗୁରାହାଟୀ ।

କାନ୍ତର, ୧୯୧୮ ଖକ ।

ମୂଳା ୧/୦ ପାଞ୍ଚ ଅନା ବାଦ ।

নেজানো জননী	৩৫	যত প্রদীপ জ্বালি	৪৮
পূজাৰ ফুল কোনে	৩৬	বাতি দ্বিপবৰ	৪৯
পৰিগ'ল পদূলিত মোৰ	৩৭	লায়লাহাৰা মজলু	৫০
পৰি আছে সৌ	৩৮	লুইতৰ পাৰৰে এটি	৫১
ফাগুনী বাতিৰ	৩৯	লেখা ব'ল মোৰ	৫২
বিজন মকুৰ সিপাৰৰ	৪০	লুকুৱাই ৰাখিছে।	৫৩
বাৰিষা শেষৰ	৪১	সেই ফাগুনৰ	৫৪
বীণাপাণি জননী	৪২	সন্ধিয়াৰ তৰুৱা-কদমৰ	৫৫
ভাঙ্গি ভাঙ্গি গ'ল	৪৩	সৌ দূৰ দেৱালয়ৰ	৫৬
মৰমৰ অঞ্জলি দিলে	৪৪	সখি, কোনে কাঢ়ি	৫৭
মাহুদিবনৰ সখীয়াতি	৪৫	সিযে লাজুকী হিয়াৰ	৫৮
মোৰ জীৱন-জপনাত	৪৬	হাঁহে হাচ'নাহানাৰ	৫৯
মোৰ আয়োজনহীন	৪৭	হেৰোৱা ফুলৰ গন্ধ	৬০

গীত ।

অ' মোৰ অসমী আই,  
আগবঢ়াই দিলেঁ। তোৰে চৰণলৈ  
মোৰে প্ৰণিপাতৰ শৰাই ॥

যদিও যোগ্য নহওঁ তোৰ তীৰ্থৰ  
বনবাসীও নহওঁ আই,  
পালেঁহি যেতিয়া পৃথিবীৰ সকলো  
আশীৰ্বাদ-আনন্দ ঠাই ॥

নেলাগে স্বৰ্গ—ইয়াতে দৰিদ্ৰ  
হলেও মোৰ ক্ষতি নাই  
ঈশ্বৰক খাটিছেঁ। তোৰে বুকত মোৰ  
জীৱনটিও যেন যায় ॥

---

## অনুবাগ

গীত ।

তুষ্ণ আহে শতধাব ।

দেৱতাৰিহীন মন্দিৰে মোৰ

নহলে দীপ—হাঁহঁকাৰ ॥

আজি—নিৰৱ ঘৰত নেবাজে বীণা

শূন্য পূজা-উপাসনা

কেৱল—অচিন পুৰীৰ তপত ভাবনা

কত আহে যায় কতগৰ ॥

আজি—বাসনাৰ যত কুসুমকলি

কত উজাগৰে পৰিছে ঢলি

মৰমৰ মালা শুকায় লেবেলি

তুমি বিনে এটিবাৰ ॥

গীত ।

অ' সক তৰাটি, তই কোন দেৱালয়ৰ চাকি ।

কোন চিকুণৰ চৰণতলত গধূলিতে

আৰতি দিছ বাকি ॥

মেঘবোৰ কি তীৰ্থ-যাত্ৰী

দলে দলে যে নিতে নিতে যায়,

তোৰ পূৰ্বলৈ নেকি বহুদূৰ

কান্দি যে সিহঁত ফিৰি আহে হাঁয় !

কাৰ বৰত তই লভিলি সি ঠাই

কাৰ ধ্যানে জাগি থাকি ॥

হয় নেকি তাত পূজা ওৰে বাতি

কোন কৰুণে দিয়ে নিশ্ৰ্মালি বাঁতি

এৰি যোৱা মোৰ বন্ধু যত

গৈছে সেই পূজালৈয়ে নেকি ॥

## অনুবাগ

গীত ।

আইব তীৰ্থত শোক-তিথি আজি মোৰ সতী “জয়াব” ।  
স্তব্ধ-নিমাত গিৰি-নদ-নদী মোন জেৰেভা পথাৰ ॥

অলিছে দাক্ষণ স্মৃতিৰ লেখা  
কিহেৰে লুমাৰি সন্তাপ-শিখা  
কেনেকৈনো চাবি জৰা-জীৰ্ণ দশা বন্দিনী অসমাৰ ॥

আজি শঙ্কৰ-মাধৱে সোৱা কান্দিছে  
চকুৰ পানীৰে আশীৰ্বাদ কৰিছে  
সতীৰ উদ্দেশ্যে শলিতা যে দিছে মঙ্গল কামনাৰ ॥

আহাঁ বাই-ভনী মোৰ অসমীয়া  
হুখুনী জননীৰ জুবক হিয়া  
সতীৰ শ্রাদ্ধত আজি ভিক্ষা দিয়া এটি এটি অশ্রু-ধাৰ ॥

---



গীত ।

উপহাৰ লোৱা অশ্ৰু-নীৰ ।

তোমাৰ চৰণ-ধূলিৰে ধন্য হ'ল মোৰ  
দুখীয়া কুটীৰ ॥

আহিলা আজি দেৱতা আমাৰ  
নাই একো নাই পূজাৰ সম্ভাৰ  
আছে ভকতিৰ মালা ধৰা পূজনীয়  
পুণ্য-শ্ৰীতিৰ ।

কত যুগ গ'ল আশা-ভৰষাৰ  
যদি শুভবৰ লৈ আহিলা ইবাৰ  
আঁতৰাই নিবা বিষাদ-এন্ধাৰ  
যত দুখ-আঁউসীৰ ॥

---

## অনুবাগ

গীত ।

উলু-কুৰু'ৰীত ঢৌ খেলি সৌ আহে দখিনাৰবী ।

আছিল ফুলবাণীৰ দোলনি খেলা ধূলনী বান্ধি দে বল্লৰি ॥

দখিন গগনত বাজে জয়বোল

সাৰ পালে সৌ লোভী অলিকুল

অতীতৰ কি কথা পৰিল মনত ভীক কদম উঠে শিয়ৰি ॥

পাতে পাতে আজি ঢলা-ঢলি

নাচে কুমুমৰ কোমল কলি,

গোলাপে গোলাপে গলা-গলি চুমা-চুমিত হ'ল সেন্দূৰী' ॥

ভুল কৰিলি ফুল-পিয়াসী

গধূলিতে গ'লি দিনমান বখি

বাতি দিপালীৰ আচ্চিখনিত সাজে বনবালা সুন্দৰী ॥

— — —

গীତ ।

এয়েতো যমুনা আজিও আছে সখি, নাই শ্যাম বনমালী ।  
সেই কদমতে বাজিছিলে নহয় 'বাধা' 'বাধা' মুকলী ॥

হুয়োপাবে হাঁয় নাই প্রভু নাই বতাহ কান্দে ব্যাকুলি ।  
 প্রভু গুচি গল আজিও যাচি বল বনফলে আজুলি ॥

অ' যমুনা তেওঁ ক'লে গ'ল—

বিনন্দীয়া বিনে বিশ্ব যে আজি

তেনেই উকড়া হ'ল.

কাকনো দি গল ব্ৰজোৎসৱ-ভাৰ নিকুঞ্জ বনৰ কেলি।

আজি নয়নানন্দ সুন্দর বিনে সকলো যে মৰিশালি ॥

## অনুবাগ

গীত ।

কুহ-কুহ মুহ-মুহঃ কুহৰে বন-কোকিলাই ।

সুদৰ্ৰব বসন্ত-বায়ু মৃদু মৃদু হুমুনীয়াই ॥

আজি সৌ ডালে ডালে

বদালিত আলে-জালে

টোপনিৰ ক্লান্ত কুসুম উৰুঙা পবনে জগায় :—

“আহিল যে পুষ্প-তিথি অতিথি দুৱাৰত বিনায় ॥”

কাৰ অভিনন্দন আজি মৰা ছববিৰ পথে

আছে কোন বনবাণী মালতী বনফুল-ৰথে

ধৰাৰ বুকু ধন্য কি হ'ল শ্ৰণামে যে কনক-চঁপাই ॥

গীত ।

কাঁৰ ই বাৰিষা শেষৰ চৰণ-ধ্বনি ।

লুইতৰ পাৰবে কুকুৱাৰ বিননিত আহিল কি আকৌ শৰতবাণী ॥

আজি শিয়ৰি উঠিল পুৱাৰ শেৱালি সৰাফুল খচি যায় কোন বালা  
হুবৰি-দলিচাত চুচৰি যে গ'ল হিমানী-তিতা আঁচলখনি ॥

উচুপি-উচুপি নিচুকি যে বল মেঘ-বালিকাৰ বৰ্ষা-বোদন  
ভাগৰি পৰিল মত্ত সমীৰ তৰুতলত মৰণ গুণি ॥

আহোঁ-নাহোঁ কৰি অহা নাই যি ভীক-ভয়াতুৰ ফুল সিদিনাৰ  
আহিল আজি নিশ্ৰল বেশে শুনি কাৰ শুভ আগমনী ॥

---

## অনুবাগ

গীত ।

খোঁপাৰ কনক-চঁপা পৰি গ'ল স্নলকি

বুলিয়ে উলটি চাই ।

লাহিকৈ কঁকালটি নসয় যে ঘাগৰি

ইফালে পিছলি যায় ॥

বাৰিষাৰ কুলিয়ে কুঁ-উ-কুঁ-উ বুলিলে—

মিছাই সচকিতে চাই

অজ্ঞানৰ ছলে থমকি স্নধিলে ;—

“বাইদেউ, কি চৰাই” ॥

আজি কি অতীতৰ কুহুমীয়া কথা

হিয়াত তগত হ'ল হাঁয় !

যাতনাৰ জিঁজিঁবি কি হ'ল অত ভাৰী

চৰণ যে আৰু মুখাই ॥

— — —

গীত ।

খোদাৰ আৰজ-বাণী

কোনে দিলে আনি

সেই মহম্মদ বচুল মোৰ হাজাৰ হাজাৰ আদাব ।

শুনিলে এদিন যাৰ গ্ৰহ-ববি-তৰাই প্ৰেম-জাৰাব ॥

সেই মহম্মদ বচুল মোৰ.....

কথিলে যি পাপ-উৎসৱ-ভিৰ উচ্ছন্ন ছুনিয়াৰ

দেখুৱালে মেলি আচমানী লেখাৰ কোৰাণ কিতাপ ॥

সেই মহম্মদ বচুল মোৰ.....

কোনে অত্যাচাৰীক অস্ত্ৰ দিলে খোদাৰ নামৰ মমবাটী

মছজিদত তাৰ জিক্ হ'ল যত কেয়ামতৰ হিচাব ॥

সেই মহম্মদ বচুল মোৰ.....

বিজ্জোহী হৈ ছুনিয়াৰ দোস্ত্ হ'ল যি খোদাৰ

মঞ্জুৰ থাকিল যাৰ নামাজত বেহেস্তৰ নৱাব ॥

সেই মহম্মদ বচুল মোৰ.....

গীত ।

গাখুলিৰ আগে ধূলি হৈ যাম মূৰটি দৌৱাব এবাৰ ।  
তোমাৰ তীৰ্থ-চৰণ চুৱা নহয় প্ৰভু, নিদিবাহে তুমি ছুৱাব ॥

নিনিয়াহে নাই হাত ধৰি তুলি  
নিদিয়াহে নাই ফুল-নিৰমালি  
চৰণতে ৰম চৰণৰে ধূলি  
তাতে পৰি কান্দিম তোমাৰ ॥

সিও যদি মোৰ নাই ললাটে  
( তোমাৰ ) বুকৰ প্ৰিয় কোনো আহে যদি বাটে  
অকণমান কিবা মাগি লম তাতে  
যদি অপৰাধ নিনিয়া লোৱাৰ ॥

---



গীত ।

গোপন প্রাণৰ ছুৱাৰদলিত মোৰ কিয় আহা বাৰে বাৰে ।

তোমাৰ বেদনা-বন্ধন পৰা যোৱাতো নাই দূৰে দূৰে ॥

আৰু কি বুজিব আছে বাকী

অ' পাষণী বুজাবা কি

তোমাৰ প্ৰেম নহয় ই যে পৰিতাপ

আদৰ নহয় কিবা অভিশাপ

দি যোৱা আঁৰে আঁৰে ॥

যাব ই বসন্ত যাব বনফুল

পাহৰি যে যাব যত অলিকুল ;

মই নেপাহঁৰো যোৱা গৈ—যোৱা

মনত থাকিব তোমাৰ কথা প্ৰিয়া

স্মৃতিৰ পানীৰে চকুৰ পানীৰে লেখা আছে ধাৰে ধাৰে ॥

— —

## অনুবাগ

গীত ।

গৰজে ঘন ঘোৰ মেঘ বাৰিষাৰ ।  
কম্পিত চিত কান্দে অনিবাৰ ॥

প্রলয়-তিমিৰে পথহাৰা  
চন্দ্র-সূৰ্য্য-গ্রহ-তৰা  
ত্ৰাসে ধৰাৰ অশ্রু-ধাৰা  
আচম্বিতে বয় ধাৰাসাৰ ॥

কাণ্ডাৰীহীন জীৱন-ড়িঙা  
হাঁয় ভবাৰ্ণবে সিঙে যে ভঙ্গা  
আজিহে তোমাৰ চৰণ ৰঙা  
দিয়া হে দয়াল—নাই পাৰাপাৰ ॥

---

গীত ।

গাধুলিৰ সোঁ উৰি গ'ল পখী  
মই কান্দো এই বনে বখি ।  
পোৰা-নগৰ যে দিলে জলাঞ্জলী  
কিনো সুখ ঐ লুইতৰ ঢৌ লেখি ॥

বনৰ চৰাই তাৰো আছে ঘৰ—  
ঘৰ-গুদা মই সকলোৰে পৰ,  
প্ৰভুৱে কৰিলে বনবাসী ॥

এই বনে মোৰ জানে যে কথা  
চকুৰ পানীত উটে কি ব্যথা  
মৰিলে ব'ল তৰু-লতা শাক্তী ॥

---

## অনুবাগ

গীত ।

চকুৰ পানীৰে কৰিতা লেখি কৰিম তোমাৰ প্ৰাৰ্থনা ।

উঠাহে—উঠা পাৰাণ দেৱতা বেলা যায় মোৰ মিনতি শুনা ॥

আঘাতৰ পিছে আঘাত সহি

গইছে যত বাসনা দহি

আছে মাথোঁ মোৰ ধূলিৰ জীৱন তোমাৰে প্ৰভু পূজাৰ ধূনা ॥

নিদ্ৰাতে থাকি মাতিছেঁ তোমাক নিদ্ৰা ভাঙিব তোমাৰ—

তুমি জাগি মোৰ সপোন ভাঙিবা—জগায় দিবা এবাৰ,

এন্ধাৰ বাতি জ্বালি দীপ-শিখা

চাই যাবা মোৰ ব্যথাৰ লেখা

পৰি আছে কত চৰণে তোমাৰ ভকতি-অৰ্ঘ্য-বেদনা ॥

— — —

গীত ।

“জুয়াৰ” জয়দ’ল এয়েতো সেই সতীৰ তীৰ্থ নমস্কাৰ ।  
যুগে যুগে তোৰ মঙ্গলাৰতি বাজি ব’ক যত দেৱবালাৰ ॥  
কোন সি শুভ সন্ধ্যাৰ পৰাই  
নদ-নদী-গিৰি-গ্ৰহ-ৰবি-তৰাই  
মোৰে জননীৰ শিৰেৰে তীৰ্থ বন্দিলে মন্দিৰ মহিমাৰ ॥

আহে আহে সৌ যাত্ৰী অশেষ  
শেষ হোৱা নাই—হোৱা নাই শেষ  
দেৱতা-দানবে অথবা মানবে আশীৰ্বাদ নিয়া অসমাৰ ॥  
হওক কালৰ কুটীল হিংসা—  
আহক অহকাৰী প্ৰলয়-শিখা,  
তোৰ তলতেই যুগ-যুগান্তৰ ফুল হৈ য’ক প্ৰাৰ্থনাৰ ॥

---

গীত ।

টোপনিতে আছিল গোলাপী কুঁৱৰী

আপোনাৰ মনে অকলে ।

কোন ফাগুনৰ পবনকুমাৰে

চুপি-চুপি আহি জগালে ॥

আজি প্ৰিয়া পাশে পৰিল প্ৰিয় ঢলি

কি যে কব হাঁয় কি যে কওঁ বুলি

ৰঙা গালখনিকে কৰিলে ৰাঙলী

হতাহৰে হেঙুল বোলালে ॥

কোন ননদীৰ আজি বাখা গ'ল

“বৌ কাকা ক'ত” সোধা শেষ হল—

সকলো কি আজি সুন্দৰ হল

মিলন-মাধৱী তলে ॥

— — —

গীত

টিমিকি-টিমিকি নাচে

সন্ধিয়াৰ ঐ সৰু তৰাটি ।

যত মৰমৰে কথা

বিচাৰে কবলৈ মোকে গ'লে বেলাটি ॥

বিদায়-পুৱাৰ যি আধৰুৱা কথা

মৰমে মৰমে বৈ যায় গাঁথা

সেই কথাতেই চিনা-চিনি

গধূলিতে হলে দেখাটি ॥

অ' প্ৰবাসৰে সখী,

কত সন্ধ্যা কত ৰাতি তোমাৰ-মোৰে দেখা-দেখি ;

তপনৰ তাপ ভয়ে মুদি বওঁ চকুযুৰি

মই হুমলীয়া ঐ

দিনৰ বেলা শুয়ে থাকোঁ

নামটি মোৰ গধূলিৰ যুঁতি ॥

-----

## অনুবাগ

গীত ।

তোমাৰ অহাৰ বাটে ফুল হৈ বম প্ৰিয়তম ।  
তুমি চাই যাবা ক্ষমা-দৃষ্টিৰে মনোৰম ॥

যদিও বিপথে যোৱা তুমি  
চিকুণ তোমাৰ চৰণ চুমি  
মোৰ গন্ধৰ মোহে দিব নিবেদন,—“স্বাগতম্” ॥

তুমি আহিলেও ৰাতি অন্ধকাৰ  
নজ্বলাওঁ শলিতা তোমাৰ  
ধূলি পথে মাথোঁ পৰি বম  
তোমাৰে উজ্জ্বলিত ঘুণ্ডাৰ্শ্বনিত  
পৰিব আশীষকণা তুলি লম ॥

---



গীত ।

তোমাৰ দেৱালয়ৰ দবাৰধ্বনি জীৰ্ণ বুকত যদিও বাজে

দেৱতাহীন সন্ধ্যাৰতি ইও কি জননী তোমাৰ সাজে ॥

যিদিনাই “জয়াৰ” অশ্রু বাগৰিল

অভিশাপ-বহি সিদিনাই জ্বলিল

ৰাজলক্ষ্মী মাও আৰু নসহিল

বিদায় ল'লে ভয়-অভিমান-লাজে ॥

সিদিনাৰ পৰা ছাই হৈ গ'ল যত যি ভৰষা

আন্ধাৰে লুকাল যত পুলক-হৰ্ষ-হাঁহিৰ বেথা—

যত গিৰি-গুহা-বন-উপবন

ব্যথাৰ ধ্যানে হল নিমগন

পূজাৰ পুষ্পই কৰি যায় ৰোদন

তোমাৰ শূন্য মন্দিৰ মাজে ॥

-----

## অনুবাগ

গীত ।

তুমি আকৌ আহিবা দেই ।  
আজিৰ আধৰুৱা ছতাহৰ কথাটি  
কম বাক আহিলেই ॥

আহিবাতে পুহু অকলে অকলে  
বকুলৰে ফুল বোটলাৰ ছলে,  
আজিৰ যাতনাটি সুন্দৰ হলে  
ধৰা দিবা বাহুতেই ॥

হঠাতে চমকি ব'লা যে উলটি  
অ' পৰি গল নেকি খোঁপাৰে মালতী ?  
ব'বতো মনত অথনিৰ কথাটি  
গোপনতে কোৱা সেই ॥

---

গীত ।

তুমি আছা নেকি মোৰ অঞ্জলী-আশে  
জীৱন-যমুনাৰ সিপাৰত ।  
পুষ্প-পানচৈত পাল তৰি অহা  
তুমিয়েই নেকি ইপাৰত ॥

শুনিছিলেঁ। তোমাৰ শূন্য পথত  
সোনালী বথত বাঁহীটি  
পৰিছে মনত কোনোবা তীৰ্থত  
ভাঙ্গিছিল। মোৰ ঘুমটি ;  
কতদিন মোৰ দুখৰ বাতি  
কোনেনো নিছিল অতনো তুতি  
আহিছিল কাৰ কোমল ভৰিৰ  
নেপুৰ-ধ্বনি মোৰ শিতানত ॥

---

## অনুৰাগ

গীত ।

তোমাৰেই নেকি ঘুণ্ণৰাৰ ধ্বনি হিমাচলৰ পৰা আহিছিল উটি ।  
আহোঁতে তোমাৰ ভবিৰ উজ্জ্বল ফুটিল কি জোনাক শাবদী বাতি ॥

তোমাৰ ধূপৰ গন্ধ ধোঁৱাই  
হিমালী বেষে আহে যিদিনাই  
শেৱালিৰ ফুলে কৰি বল সেৱা দূৰে দূৰে হাঁয় নিয়বত তিতি ॥

পদ্মদলৰ জুৰ মলয়াই  
আছিল তোমাৰ চোৱাৰ তুলাই  
পৰিল যে গ'লি চৰণৰে বোল বক্তজৱাৰ লাবনী তিতি ॥  
পূজাৰ বেদীৰ প্ৰদীপ লুমাই  
অশ্ৰুৰে মোৰ হিয়া বুৰাই  
যাবাগৈ নেকি দশমীবাতি ফুলৰ দোলাত লৈ পূজা-আৰতি ॥

গীত ।

দিলে গোপনে ফাগুনৰ ফুলদানিত

কোনে বনৰীয়া ফুল ।

শাৰী শাৰী পখীকুল বনানিৰ শ্ৰামল সভাত

কাৰ অপেক্ষাত বা আকুল ॥

গন্ধ-কৱিতা কাৰ ৰচিলে বকুল

গুণ্-গুণি পঢ়ি যায় ভোমোৰা বাতুল

সুৰে সুৰে দিলে তাৰ পখিলাৰ মালা দোল ॥

পচোৱাত আহে কাৰ পানচৈৰ কল-ৰোল

ৰিণিকি-জিনিকি বাজে ঘুণ্ৰা মৃদুল ;

অ' বসন্ত ফুলবাণীৰ আগমনী-হিল্লোল ॥

— — — —

## অনুবাগ

গীত ।

দুখৰ বাতি আহিলা “শঙ্কৰ” অভাগিনী আইৰ মোৰ ।  
কল্যাণ চৰণ ধ্বনি শুনিয়ে সৰাৰ ভাজিল ঘুমটি ঘোৰ ॥  
তোমাৰ নয়ন কমল কটাক্ষে মচি গল অভিশাপ  
ধন্য হল যে ধৰণীৰ ধূলা তুলি নিলা মহাপাপ  
বন্দো আজি বন্দো দেৱ, তোমাৰ চৰণ-তীৰ্থপুৰ ॥

কোন সুন্দৰৰ ৰূপ কাঢ়ি ল’লা হে ৰুণাৰ ছদ্মবেশী  
আহিলা গোপনে জননী-পূজাৰ মন্দিৰ শুদা দেখি—  
কোন বৈকুণ্ঠৰ দেৱালয় ভাজি আনিলাহে প্ৰেম-পুষ্পডোৰ ॥

বৈ যা পথিক, চাই যা আইৰ মহাপুত্ৰৰ মহিমা-তীৰ্থ  
ভক্তি-ফুলেৰে সিপাৰৰ সাৰ্কে বান্ধিলে বুৰাই মলিন স্বাৰ্থ—  
জনমে জনমে হেঁপাহ যে মোৰ ইয়াতেই য’ক জীৱন বুৰ ॥

---

গীত ।

দোল লাগিছে ফাগুণী বতাহৰ বনে বনে মনে মনে ।  
আছিল বসন্ত বনফুলে ফুলে বং খেলি এই ফাকুৱা দিনে ॥

মোৰ কাননৰ বন-দলিচা বং ভৰি গল আহত ফুলে  
উজ্জতি আহিল কোন কুমাৰী ফুল বোটলা হু-হু গানে ॥

ঠাহিতে সৌ কনক-চঁপাৰ বুকৰ গন্ধ বাগৰি গল—  
নাচি উঠিল জাঁৰ্-মালতী অশোক-পলাশ উতলা হল ;  
এই পাৰে মোৰ কোন বিহগী আহিল যে পথ পাহৰা ছলে  
প্ৰফুল্ল হল মাধৱী বনৰ ফুল-ধুলনি চাই গোপনে ॥

---

## অনুবাগ

গীত ।

ধূতুৰাৰ ফুল-পিয়লাত মদ যে যায় পি সেই মদগী ভোমোৰা ।  
বুজিছে—লাজুকী প্ৰিয়াৰ স’তে আজি তাৰ কথা-বতৰা ॥

পলাশৰ জ্ঞানবিৰিটি আজোৰা স্বভাৱটি নগল আজিও তাৰ  
হাঁহিতে গাল বঙা হল সোঁ গোলাপৰ দেৱালৰ পৰা ॥

দে—দে পথিক হ’ক তাৰেই জিক্ আঁতৰি আহ্ নিদিবি নয়ন  
অভিসাৰ পূৰ্ণ হ’ক তাৰ চিৰদিনেই সি নিলাজ চতৰা ॥

কৰি তোৰ দাবী ই যদি লেখা বন্ধুৰ বদনামী গজল  
(কিয়) মানিলি মিছাতে হাৰ নিচা যেই তাৰ দিলে তোৰ ধৰা ॥

---



গীত ।

ধূপৰ গন্ধত গধূলি আজি ফুটিলে কি বনফুল ।

আহিলা নে কি দেৱতা মোৰ ভাজি যত দ্বিধা-ভুল ॥

কত দূৰে হে কত দূৰে

প্রার্থনাই মোৰ কত দূৰে

বন্দী কৰিলে চৰণ দুখনি

তোমাৰ যোৱাৰ পথে পথে শুনি

ঘুণ্ডাৰ বোল ॥

আছেঁ। কত দিন ৰখি মন্দিৰৰ ছৱাৰ

যত ফুলৰ পৰাণ বধিছেঁহে বৃথা

গাঁথি গাঁথি ফুলহাৰ—

বুকৰ ছাঁয়াত সকলো কি তুমি

বুকু জুৰ কৰি ৰাখিছিল। চুমি

আজি আনিল। কি পুনু তোমাৰেই পূজ।

সুন্দৰ কৰিব বিপুল ॥

## অনুবাগ

গীত ।

ধীরে-থিরে যা                      যমুনাৰে জল  
কাহ্নৰে বাতৰি কৈ ।  
তোৰে সেই তৰুৱা-                      কদমৰ তলতে  
নিতে বাঁহী বজায় ঐ ॥  
প্ৰভুৰে বতৰা                      দিশে কি বিদিশে  
ঠাচল পাতি মাগৌ দান ।  
বনৰ চৰাই-পছ                      লাজতেই লুকায়  
নিদিয়ে যে সমিধান ॥  
জগতেই কয়                      জগতৰে নাথ  
তেও নাই অপৰাধ ।  
অভাগিনী বুলি                      লোকে লোকে মাথেঁ  
দিয়ে মোৰে অপবাদ ॥  
নেলাগে নক'লি                      কপটী কালিন্দী  
জগতৰে মই বৈৰী ।  
মোৰে নয়ন জলে                      যুগে যুগে কাহ্নৰ  
কৈ যাব বাতৰি ॥

---

গীত ।

নেজানো দিল-পিয়াৰা মজলু হাঁয়

কিছমতে কি আছে লেখা ।

দুদিনতে যায় যে চিৰজিন্দীগিৰ যত ভৰষা ॥

কোন আন্ধাৰত হাত এৰি গ'ল তোমাৰ হাতৰ পৰা

বখিছোঁ প্ৰণয়-পাহাৰত জালি জুইৰ একুৰা শিখা ॥

যদি মহব্বতে বেবাজী খোদা হক মৰণেই মঞ্জুৰ—

কববৰ ধূলাতে জহি যাব কি তোমাৰ মোৰ তৃষা ॥



## অনুবাগ

গীত ।

নিলাজ নয়ন মোৰ ঘূৰি ঘূৰি কিনো চাই  
পামাণীৰ কপৰে জলহবি ।

সি কি পাহৰি গ'ল চকু-লোৰে দিছিলেঁ। যি  
জলাঞ্জলী সুখৰে ববি ॥

আহে বসন্ত-ফুল—পাহৰি যায় অনুবাগ—  
কান্দে কোকিল বাৰিষাৰাতি,  
আছে কোন আদালত কৰিব মঞ্জুৰ তাৰ  
ধাৰে লোৱা প্ৰণয়ৰ দাবী ॥

সেই চেহেৰাত আছে মৰু চাহাৰা যি  
নাই ছাঁয়া—নাই ফুল, নদী—  
বুখা মৰমৰ মৰীচিকাৰ কৱিতা  
লেখি লেখি ভাগৰিল কৱি ॥

---

গীত ।

নেজানো জননী তই অন্নপূৰ্ণা কি ৰাজ-ৰাজেশ্বৰী ।  
বেদ-পুৰাণে সঙ্গীত গায় যদিও তোৰে মহিমা স্মৰি ॥  
নেজানো কি তোৰ পুণ্যৰ ধাৰা আহিছিল নামি বনে বনে  
পৰশুৰামে মাতৃহত্যা মুক্তি যে নিলে কৰি ॥  
তোৰ সতীকুলে কি বিদ্রোহ জ্বালে মৰণৰ স'তে নেজানো—  
মাথোঁ জানো বেউলাই মৰা লখিনক আনিছিলে উদ্ধাৰি ॥  
যিদিন তোৰ জীয়ৰীৰ ৰূপ-বিভৱত নেমানিলে বিশ্বই পৰাভৱ  
ক্ষমা ভিক্ষা কৰালে চিৰৰূপবানে কল্পিগীক হৰি ॥  
গৰ্ব কৰিব শিকা নাই যদিও তোৰ শ্যামলী কোলাৰ  
জানো প্ৰকৃতিৰ স্নেহে বন্দী বশিষ্ঠ কত যুগে ধৰি ॥  
নেজানো ই তোৰ কোন দেৱতাৰ মহাগৱেষণাৰ তপোবন  
যদিও ৰচিলে কীৰ্ত্তন, শ্ৰীমদ্ভাগৱত ৩১শ্লোকে অৱতৰি ॥  
গৰ্বহীন মোৰ হৃদয় যে আই সেয়ে হলোঁ একো নজনা—  
জানো কেৱল যাব ধন্য হৈ তোৰ চৰণে মৰণ বৰি ॥

---

গীত ।

পূজাৰ ফুল কোনে দিলে উটুৱাই নীল লুইতৰ বুকত ।  
সি কোন মহানৰ উদ্দেশে যায়  
কোন মোহনাৰ পাৰত ॥

ই টো নহয় পূজাৰ ফুল  
ই যে বুজাৰ ভুল  
তেওঁলৈ উধাই কত ধূপ-দীপ  
অলি-পুৰি হ'ল বিয়াকুল ;

কত চন্দ্র-তপন হাঁয় ভাগবিল —  
কত কাকুতিৰ ফুল উলটি আহিল  
অস্তৰালত দেৱতা যে নাই  
আছে অস্তৰ-মন্দিৰত ॥

গীত ।

পরি গ'ল পছলিত মোৰ কৰবী ফুল কাৰ ।  
গন্ধে তাৰ কয় যেন প্ৰিয়াৰ লাহতী খোঁপাৰ ॥

আহিছিল কি নিবৰ পথে গোপন গহীন ৰাতি  
শূলকি গ'ল কি বেদনাত ফুল অবলাৰ ॥

ফুলবেশে ছল কি তই হানিলি যাতনা  
বিষে তাৰ আনে সপোন কত যে কথাৰ ॥

কাষৰি আহ অতিথি মোৰ নাহিবি গছকি  
হওক তোৰ ভৰিৰ ফুল সি মোৰ যে হিয়াৰ ॥

---

## অনুৰাগ

গীত ।

পৰি আছে সৌ মৰণৰ বেদী “জয়াৰ” জীৰ্ণ জেৰেডাপথাৰ  
নহয়—নহয় হে মৰিশালি সি প্ৰতিধূলিকণা তীৰ্থ তাৰ ॥

সেই ধূলাতেই ধূলি হৈ সতী চাকিলে বিঘিনি আৰ্ত্ত স্বামীৰ  
সেই ধূলাতেই হাৰ মানি গ’ল “লৰাৰ” যত অত্যাচাৰ ॥

আশীৰ্বাদময় ই মহাপীঠত লজ্জা-ভয় কি চাওদাং তোৰ  
মাৰ্জ্জনা হ’ক তোৰো অপৰাধ কৰি যা পৰি নমস্কাৰ ॥

যোৱা হে মাতৃ যোৱা হে যাত্ৰী শেষ হোৱা নাই যজ্ঞ তাৰ  
সৌ শুনা যায় সেই পথাৰৰ সতীৰ শব্দ পতি-পূজাৰ ॥

হ’ল পৰাজয় হাজাৰ প্ৰলয় সতীৰ যি কীৰ্ত্তি-কলচীতলে  
ব’ল ইতিহাস-বধ্যভূমিত “জয়াৰ” জয়ধ্বনি যশস্তাৰ ॥



গীত ।

ফাগুনী বাতিৰ ফুল-দিপালীত আপোনমনে বান্ধো খোঁপাটি ।  
নিয়ে উলাহে ক'ৰ বতাহে গন্ধ খোঁপাৰ মধু মালতী ॥

ঘুমটিৰ কি ঢল আনে  
মাধৱী বাতিৰ চৰাইৰ গানে  
পৰি যাওঁ ঢলি আপুনি ভুলি সৰা শেৱালিৰ বিছনা পাতি ॥

যেতিয়া জোন বুৰি যায়  
মুখলৈ মোৰ ছাঁয়ালি ঘনাই  
চকুত লাগেহি গোপনে আহি সপোনৰ বেশে ভূলা কথাটি ॥

---

## অনুবাগ

গীত ।

বিজন মকৰ সিপাৰৰ পৰা

কোনে মাতে—কোনে ৰিঙিয়াই ।

কয় ;—“আঁহা তীৰ্থ-পথিক !

আঁহা সন্ধ্যাৰ আগে আগে

আজিৰ আৰু বেলা যে নাই ॥”

যায় বিহগী তাত ফুল সজাব

জোন-বেলি যায় আলো বিতৰিব

যায় যে মেঘদল চৰণ ধুৱাব

যত যাত্ৰীৰ ক্লান্তি জুৰাই ॥

তাৰ দেৱালয়ৰ মেলাৰ পথে

আজি কি প্রজাৰ দোকমাক উঠে

গইছে কত বন্ধু আপোন

ধূলিৰ বাটে ধূলি খেলাই ॥

গীত

বাৰিষা শেষৰ বৰষা-ধোৱা হিমালী-প্ৰিয়া বন শ্যামলী ।  
আজি শৰতৰ নিয়া মৰমৰ অঞ্জলী ভৰ নীল দিপালী ॥

বনে বনে আজি মনে মনে বয় গন্ধ-পাগল উতলা মলয়  
চঁপা-বকুলৰ বাহুৰ তলে লতিকা দোলে দোলনি খেলি ॥

বাৰিষাৰ অশ্রু-বতৰ বিদায় দি গ'ল কোকিলকোঁৱৰ  
গন্ধ-ফুলৰ মধু উৎসৱৰ মূহূৰল বায়ে আনিলে অলি ॥

আজি সৌ ৰিণি-ৰিণি উটি আহে কাৰ আগমনী  
বন-ভঞ্জনাত নাচোন লাগে গাত নাচে সলিলাত কুমুদকলি ॥

---

## ଅନୁବାଗ

ଗୀତ ।

ବୀଣାପାଣି ଜନନୀ ଶୁଭ୍ର ସୁବର୍ଣ୍ଣୀ ଶ୍ଵେତକମଳଦଳବାସିନୀ ।  
ନମୋ ସର୍ବସ୍ୱତୀ ନମାମି ଭାରତୀ ହଂସି ବରଦାବାଣୀ ॥

ଅମଳ କମଳ ଚରଣ ଯୁଗଳ ବନ୍ଦନା-ଫୁଲେ ବିଭୂଷିତା  
ତ୍ରିଲୋକପୂଜିତା ଗିରିଜାହରିତା ମୁକ୍ତାବିତା ହଂସବାହିନୀ ॥

ପ୍ରକୃତି ପରମା ଜ୍ଞାନ-ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଅଜ୍ଞାନ ଶିମିବାକାଶେ  
କରୁଣା କଟାକ୍ଷେ ବସୁଧାବକ୍ଷେ ବାଗ୍ଦେବୀ ବେଦକପିଣୀ ॥

ଦୟାମୟୀ ମାତୃ ଶୁଭବରଦାତ୍ରୀ କରଞ୍ଜନ-ହାଦିବିଲାସିନୀ  
ସୁମଙ୍ଗଳପ୍ରଦ ସୋହି ଶ୍ରୀପଦ ଦେହି କରନ୍ତିବାଣୀ ॥

---

গীত ।

ভাঙ্গি ভাঙ্গি গ'ল কত সপোন ছুপুৰাই বাতি ।  
জলিছিল দীপ বখি বখি হল আপোনঘাতী ॥

যতবার দিওঁ ঘুমটিৰ ধল দূৰে দূৰে বিদায়  
জাগৰণে পুহু সমাদৰি আনে ততবার সারিটি ॥

বৃথা বিহগীয়ে দূৰলৈ দিয়ে প্রভাত-কাকলি  
বিয়লি হেৰায় বনপাৰতেই আন্ধাৰে লুটি ॥

নাহিল নামি এই পাৰে মোৰ সি শুভ দেউতি  
বলোঁ মাথোঁ চিৰসপোনবাতিৰে শয্যা পাতি ॥

— —

## অনুৰাগ

গীত ।

মুৰমৰ অঞ্জলি দিলে গোপনে কি নিলে গোপনে ।  
সেই পিছল চকুত কি ছল আছে সি বা কোনে জানে ॥

চৌ-তোলা সেই অলকাই কিনো চিয়াৰ জানে  
বিহ্বল বায়ু-দোলাত যুহু দোলনে  
মাতে গোপনে ॥

সেই কপৰ জলছবিত মোৰ আৰ্চি চাই নয়নে  
ই কোন মদিৰা প্ৰেম-পিয়লাত আনে  
উতলে প্ৰাণে ॥

আজি যি দৰদীৰ মৰম জাগে যৌবন বনে  
ওৰে বাতি উমলি মোৰ মধুসপোনে  
যাতনা আনে ॥

---

গীত ।

মাছদিবনৰ সখীয়তি ঐ আৰু নো কিমান ব্যথা বিনাবি ।  
এই বাৰিষা এই দিনমান অকলে কিমান হিয়া ভাঙিবি ॥

বহাগী বিহুৰ সেই পুৱাতে  
নিছে বিদায় তোৰ মাধৱী সখী  
সৰা ফুলত সৌ পৰি আছে তাৰ অতীত কথাৰ মলিন ছবি ॥

গ'ল মালতী, তগৰ, যুঁতি  
শেষ হৈ গ'ল বন-উৎসৱ  
আহে বকুলী তোৰে লগৰী সমবেদনা তাতে জনাবি ॥

---

## অমুবাগ

গীত

মোৰ জীৱন-জপনাত তুমি যদি হলা থিয় হে ।

পৰি য'ক তোমাৰ পদধূলিকণা

চেৰাই যোৱা এবাৰ প্ৰিয় হে ॥

আজি কিবা ভৱপূৰ অজ্ঞানানন্দে অস্তৰ উঠিল নাচি

অঞ্জলি মোৰ আপুনি পৰিল তব ক্লান্ত চৰণে যাচি

তুমিতো মাতিলা তীৰ্থ-পূৰ্বলৈ

মোৰ সুন্দৰ, শুভ হে—

গধূলি যে হব বাট বহুদূৰ

( তোমাৰ ) ডিঙাতে নিনিয়া কিয় হে ॥

—



গীত ।

মোৰ আয়োজনহীন শূন্য কুটীৰ যে আজি ।  
তুমি আহিলা এই অবেলা সুন্দৰ শুভ সাজে সাজি ॥

তোমাৰ বৰণ মালাটিকে  
গাঁথিয়ে কটালোঁ। বেলাটিকে  
কি কৰোঁ। যতন নাই হে পূজাৰ উপকৰণবাজি ॥

নিয়া হে নিয়া উদং হাতৰ উকা সমাদৰ  
দিয়া হে তোমাৰ কুশলবাণী মোৰ শুভবৰ  
গৃহাগতে মোৰ হে অতিথি,  
হল কি সুন্দৰ লগ্ন-তিথি  
আজি পূৰ্ণ হব শূন্য যত তোমাতেই ভিক্ষা খুজি ॥

-----

## অনুবাগ

গীত ।

যত প্রদোপ জ্বলি পোহৰ হলা তুমি  
সকলো যে তোমাৰ ভিখাৰী ।  
মোকতো নেলাগে দিছা যদি কিবা  
নকৰিবা পোৱাৰ অধিকাৰী ॥

নেলাগে আশীৰ্ব্বাদ  
সি যে অপবাদ  
তোমাৰ চৰণো নেলাগে প্ৰভু,  
মোৰ সকলো স্বার্থ ম্লান হৈ য'ক  
চকুৰ পানী ব'ক  
তোমাৰে মঙ্গল কামনা কৰি ॥

---

গীত ।

ৰাতি দ্বিপাৰৰ নাৱৰীয়া পাৰ চাপি চাপি যোৱা ।  
বাৰিষাৰ মেঘগাজনি আহিলে ধনি ভয় নেমানি  
কোন ভাটিয়লী গোৱা ॥

সুদূৰৰ মলিন বুকত জ্বলিছে যে ক্ষীণ চাকিটি  
তাৰ তলতেই ঢৌ লাগিছে উমলি অহা ঘাটটি,  
আপোন যত সেই গাৱঁতে  
মোৰ কথা যে আজিও পাতে  
হে পৰিচিত, হে প্ৰিয়, তুমি বাতৰিটি মোৰ নিয়া ॥

ইপাৰৰ মোৰ বকুলতলৰ অকলশৰীয়া পজাঁটি  
হুদিনৰ পিচে এৰি যাম কবা অকল জীৱন কাজ কি—  
পাহৰি যোৱা ঘাটলৈ বুলি  
ডিঙাতে তোমাৰ নিবাহি তুলি  
শেষ হলে ইয়াৰ পকাবালিৰ মাঘ বিহুৰ মেজি চোৱা ॥

---

## অনুবাগ

গীত ।

লায়লাহাৰা মজলু কান্দে মকতুৰ্ভূমিৰ কোন বাটেদি ।  
হে মুচাফিৰ কৈ দিয়া মোক বুকৰ বন্ধু আজি যে সি ॥

ক'ত আলিছ চিতা বিবহৰ দে ভাই মজলু দে জাৱাব  
তোৰ চিতাতে জ্বলাম মোৰো প্ৰেম-পূজাৰ নিৰ্মালি নি ।

খুচীৰ আজান্ দে শুনাই দে তোৰ পথে মই আজি যে ফকিৰ  
তোৰ দৰে মোৰ আছিল বুলিয়েই এই ছনিয়াত দিল-দৰদী ॥

---

গীত ।

লুইতৰ পাৰবে এটি মই সৰুফুল ঐ ।  
বতাহত হালি যাওঁ নিজনি পানীলৈ কপটিকে চাবলৈ ॥

বেলাশেষ-বদালিৰ                      শ্ৰুণিপাত গধূলিৰ  
গ'লে মোক সোৱঁ ৰাই থৈ  
অসীমৰ আশীৰ্বাদ                      কৰষোৰে মাৰ্গোঁ  
ৰাতিৰে জোনালিত বৈ ॥

বাৰিষা সিপাৰৰ আৰতি শুনিলে  
তীৰথলৈ যাব                      মোৰ ঘাটে চাপিব  
মৰণৰ পানটৈ  
বহাগৰ বিহুটি                      চাই গুচি যাম  
দেৱতাৰ নিবেদন লৈ ॥

---

## অনুবাগ

গীত ।

লেখা ব'ল মোৰ ব্যথাৰ পাবত  
যোৱাৰ বেলাৰ নয়ন ছুটি ।  
বুকৰ বীণাত ব'ল বাজি ব'ল  
“যাওঁদেই” বোলা শেষ কথাটি ॥

ইনো কি মৰমে দিলেঁ। আজি হাঁয়  
অশ্রু-জলেৰে সুন্দৰ বিদায়  
কত পাহৰা অতীতদিনৰ  
প্ৰীতিৰ মাজে যে জ্বলিল স্মৃতি ॥

তোমাৰেই শুভ হ'ক বিদায়-ৰথে  
মোৰ চকু-লোৰ পিছল পথে  
যোৱা ক্ষতি কি অন্তৰালৰ  
মৰমটি যেন আছে উটি ॥

---

গীত ।

লুকুৱাই ৰাখিছোঁ হাঁয় যতন বুলাই বেথাৰে আঁৰত ।  
সোৱঁ ৰাই সেই কথাটি সেই হাঁহিটি লুইতৰে পাৰত ॥

সিদিনা সেই বাৰিষা ডাৱৰ-নিশা দিছিলে দেখা  
আজিও চৰণ-ৰেখা আছে লেখা শেৱালি তলত ॥

তোৰ ফুলনৌৰ লাজুকী কলিৰ বকুলি ফুলিল  
উধাতু মো-পিয়া হাঁয় বেদন বিনায় নিশা দ্বিপৰত ॥

হানিছে কোমল কথা কৰুণ ব্যথা গোপনে গঁথা  
( তোৰ ) কান্দিছে ফুলগামোচা অশ্রুমাচা মোৰে শিতানত ॥

আজি মোৰ হৃদয় বঙা মৰম ভঙ্গা বৃথা ই বেদন  
ভুটুৱাই হিয়াৰ আঁচল চকুৰ কাজল কোন ব্যথীৰ ঘাটত ॥

---

## অনুবাগ

গীত ।

সেই ফাগুনৰ নিলাজ ভোমোৰা আকৌ যাতনা দিব যে আহিল ।  
মোৰ মালঞ্চৰ লাজুকী লতা-গোলাপ লাজতেই বঙা পৰিল ॥

আজি এই পথে গায় কোন বনপথি' অবেলা বেদনাৰ গান  
বন-ছায়াতলে জুমি চাই কলিফুলে ভয়তে টোপনি ভাগিল ॥

ইনো আৰু কি বাহি উৎসৱ সখি অসময় আমনি লগা  
পছিমৰ পচোৱা নাই যে এতিয়াও অহা লই বসন্ত-কোকিল ॥

আজিতো নিদিয়ে শ্ৰাম লতিকা দোল নেসাজে পুষ্পবিতান  
মাধৱীতে তাৰ আধৰুৱা চুমাটিৰ আজি কি যাতনা জাগিল ॥

---



গীত ।

সন্ধিয়াৰ তৰুৱাকদমৰ কুশুমে  
আবতি জনালে কোন দেৱতাৰ  
যমুনাৰে পাৰে পাৰে ।

তৰা-নিকুঞ্জত মহিমাৰে ফুল  
কোন সুন্দৰৰ চৰণে দিলে দোল  
চো-ধোৱা কালিন্দীৰ সুনীল থাপনাত  
দিলে পূজাৰ দীপ জোন পূৰ্ণিমাই  
ময়ূৰ-ময়ূৰী নাচে দূৰে ॥

আজি কোন গোপিকাৰ হৃদয় উজ্জলে  
কোন প্ৰাণবল্লভৰ কি ব্যথাৰ তলে ;  
নব ঘন সুশ্ৰামৰ মুকলী বাজিলে  
আক সুন্দৰ হল পূজাৰ বাতি  
বান্ধিত মোহনেৰে ॥

---

## অনুৰাগ

গীত ।

সৌ দূৰ দেৱালয়ৰ সতীকুল মণ্ডপৰ  
মহিমাৰ ধূপ-গন্ধ আছে “৩৮বাধিকাৰ ।”

আজি মহোৎসৱৰ অমৰাত সৌ  
উটি আছে তাৰ মঙ্গল ঢৌ  
কলনাদে তুলি শাস্ত্ৰনা সুৰ  
বৰষি বিশ্বত কৰি ধাৰাসাৰ ॥

আজি বন-বিহগীয়ে স্তুতি-গীতি গালে  
নীল বিমানত নিৰ্ম্মালি ললে  
গিৰি-গুহা-নদী বন্দিলে সবে  
শান্তি-সতী আই অসমাৰ ॥

ইপাৰত উছৰৰ আজি মহাতিথি  
আঁহা ভাই-ভনী আঁহা অতিথি  
মাতৃ-পূজাৰ প্ৰসাদ মাগোঁ  
ঢালি ভকতিৰ প্ৰীতি-অশ্ৰুধাৰ ॥

-----

গীত ।

সখি, কোনে কাটি নিলে ভাবটি

যমুনাৰ পাৰতে মুকলী বজালে

মাধৱী মিলন বাতি ।

মৰমৰ ফুলমালিকা কোনেনো দিলে

মান-অভিমান কাটি যে নিলে

কৈ গ'ল সপোনত হেৰোৱা গোপনত

ব্যথা ভৰা কথাটি ॥

হৃদয়-হৰিণী হাঁয় বিয়াকুল—

বন-বাঁহীৰে লগালে কি ভুল

কি যাছ কৰিলে কি জেঁট লগালে

মৰমৰে ডোল পাতি ॥

— — —

গীত ।

সি যে লাজুকী হিয়াৰ মৰম বাণী  
ভৰে নয়নত বিদায় বেলাত ।  
মোৰ যাত্ৰাৰ পথ হল কি পিছল  
অশ্রু-জলৰ আজি মজিয়াত ॥

হেলাৰ ছলে আদৰ লুকাই  
কুছমীয়া কৈ দিছিলে ছিতাই  
বুকে বুকে যি আছিলে কথা  
গ'ল বহুদিন জনা-নজনাতে ॥

নহয় বনানিত সি গোপন ফুল  
ফুটিছিল হিয়াত গন্ধে আকুল  
আজি নিচা লাগে তাৰ মোৰ দেহতাক  
মাগে ব্যথিতাৰ বাহু-লতিকাত ॥

---

গীত ।

হাঁহে হাচ্‌নাহানাৰ ফুল  
দোল-পূৰ্ণিমাৰ দাপোন চাই ।  
মলিন মেঘ থাক্‌ দূৰে দূৰে  
ফুলকুমাৰীৰ বেণী বন্ধা হোৱা নাই ॥

নানিবি সমীৰ নিদাকণ বা  
দীৰ্ঘ নিশাহ ধীৰে পেলাই যা  
কোমল গালত হিমালী সনা  
চা কুসুমৰ গোপনে লুকাই ॥

পথ পাহৰি গল ক্লান্ত জোনে  
কোকিল থাক্‌ তই মনে মনে  
এই বাতি আজিৰ দীৰ্ঘ হ'ক  
ৰূপ-দিপালীত নয়ন বুৰাই ॥

---

## বাগ

গীত ।

হেবোৱা ফুলৰ গন্ধ আহে বনৰ পৰা কি মনৰ পৰা ।  
সি যে মায়া এৰি মায়ামৃগ হ'ল বান্ধু চিহ্নি হ'ল বান্ধোনহাৰা

আহে বসন্ত লৈ ফুলবান  
আছে যি ফুলত আজিও  
বাথা-লাজ-অভিমান  
মৰমে মৰমে কতবাৰ হল পৰিচয়  
আহে বহুকথা—কণ্ঠহাৰা ॥

এৰিছোঁ যদিও সকলো ভৰষা  
বুকে লৈ ক্ষত দাগ  
তথাপিতো জাগে বাহিৰে বেদনা  
অন্তৰে অনুৰাগ—  
আহৰিতে সেয়ে পাহৰি পাহৰি  
আনে উতলাই অশ্রুধাৰা ॥

---



অসমী আইব সঙ্গীত-তপোবনত  
 “অনুবাগ”এ এবাৰ বাইজৰ সবল সমাদৰ আৰু  
 সহানুভূতি পালে  
 আমি বচনিতাৰ বাকী কেইখন কিতাপো

- ১। ফুলধনু (গান)
- ২। গীত-মালা (গান)
- ৩। মহানুষ্ঠি (নাট)
- ৪। স্তম্ভী (উপন্যাস)

কুশলকামী বাইজৰ শুভাশীৰ্বাদ শিৰত লৈ  
 অতি সোনকালে ছপা কৰি উলিয়াবলৈ  
 ভৰসা কৰি থাকিলোঁ।

“প্ৰকাশক।”